

Bevezetés az Irányelvekhez

Ver: Final
Date: 3.11.09

Translation 10.01.10

Ez a projekt az Európai Bizottság támogatásával valósul meg. A kiadvány a szerző véleményét tartalmazza, és a Bizottság nem tehető felelőssé az itt közzétett információk bármilyen célú felhasználásáért.

A közkönyvtáraknak mindig közvetítő szerepük volt a tanulás és a tudás elsajátításában, elérhetővé tették különböző életkorú felhasználók számára az információt, a forrásokat, mindezt tanulást segítő, barátságos környezetben. A könyvtárak számos természetes előnnyel rendelkeznek: van múltjuk a helyi közösségekben, könnyen hozzáférhetőek, hagyományosan jó kapcsolatokat ápolnak az iskolákkal és különböző – gyermekeknek szóló – tanulás-orientált szolgáltatást biztosítanak. Egyre inkább törekednek arra, hogy az életen át tartó tanulás területén is elismert szerepet játsszanak.

A közkönyvtáraknak fontos feladata az, hogy az egyéni tanulói igényeket - választékot és rugalmas megoldásokat biztosítva - kielégítsék, segítsék a tanulás folytatását, vagy újrakezdését, támogassák a felnőtteket álláshoz, vagy képesítéshez jutni, eligazítsák és ösztönözzék őket tanfolyamok elvégzésére, segítsék a gyermekeket a tanulásban, és támogatást nyújtsanak az iskoláknak abban, hogy a gyerekek sokrétű tapasztalatot szerezhessenek.

A legáltalánosabb nézet talán az, hogy a könyvtárak csak akkor válhatnak a tanulásban vezető szerepet játszó intézménnyé, ha a közkönyvtárak beágyazzák stratégiájukba a tanulási kultúrát, és megtalálják azokat a módszereket, amellyel mérhető és bemutatható az felhasználók tanulására gyakorolt hatásuk. Fejlesztéseiket, fontos és sikeres kezdeményezéseik eredményeit egész Európában megismertethetik, meggyőzve a döntéshozókat arról, hogy Európa könyvtárainak kulcsfontosságú szerepe van a legújabb tanulási módok közvetítésében.

Az ENTITLE hat irányelve ezért a következőkkel foglalkozik:

- Megnevezi azokat a stratégiai és gyakorlati kérdéseket, amelyekkel foglalkozni kell, bemutatja a területen fellelhető jó gyakorlati megoldásokat, azokkal a speciális szolgáltatásokkal, eszközökkel és megközelítésekkel együtt, amelyek közkönyvtári környezetben a tanulást segítik. Az irányelvek azokra a tevékenységekre és eredményekre épülnek, amelyet korábbi EU projektek, mint például a PULMAN, CALIMERA vagy a PuLLS, keretében végeztek.
- Elősegíti a fentieket az EU-nak és tagállamainak szóló ajánlásokkal, hogyan támogathatják, és mivel járulhatnak hozzá, hogy ez az informális szektor megfelelő szerepet kapjon az életen át tartó tanulási stratégiában és tevékenységekben.

Az ENTITLE által biztosított iránymutatás többek között azt célozza, hogy bizonyítékon alapuló keretet adjon, lehetővé téve a további és szélesebb körben történő összehasonlítást, az eredmények felhasználását az egyes országokon belül, vagy országok között, különösen ott, ahol ez a tanulóokra gyakorolt hatással összefüggésbe hozható. A remények szerint mindez alapot biztosít jövőbeni összehasonlító kutatásokhoz, tanulmányokhoz.

Az ENTITLE irányelvek és ajánlások az alábbiakat célozzák meg:

- regionális, országos, és európai szintű, a kultúra és oktatás területén működő döntéshozók, szövetségek és hálózatok;
- megyei és regionális oktatási osztályok és döntéshozók;
- tanulási szolgáltatások biztosításával foglalkozó könyvtárvezetők és munkatársak;
- az iskolában, szakképzésben, üzleti- és felnőttoktatásban dolgozó tanárok és más munkatársak.

Az ENTITLE projekt 12 tagországban gyűjtött adatokat: Ausztria, Bulgária, Cseh Köztársaság, Dánia, Finnország, Görögország, Magyarország, Málta, Portugália, Románia, Szlovénia, valamint az Egyesült Királyság. A kiválasztott országok máig különböző eredményeket értek el a területen, és mindez lehetőséget ad a tapasztalatok és sikeres módszerek átadására. Remélhetően az elért eredmények alkalmazhatóak és hasznosak lesznek más európai országok számára is.

Tartalomjegyzék az irányelvekhez:

1. Stratégia, iránymutatás, és támogatás a közkönyvtárak és az életen át tartó tanulás területén.
  - Az 1. Irányelv a jelenleg meglévő átfogó stratégiával és iránymutatással foglalkozik az életen át tartó tanulás területén.
2. Könyvtárak és az életen át tartó tanulás helyzete
  - Az 2. Irányelv azt vizsgálja, milyen szerepet töltenek be a könyvtárak az életen át tartó tanulás területén.
3. Tanulást támogató szolgáltatások tervezése és irányítása
  - A 3. Irányelv megvizsgálja, hogyan jönnek létre tanulást segítő szolgáltatások, és hogyan tervezik meg a könyvtárak új szolgáltatásaikat a közösség és az állampolgárok igényeinek figyelembe vételével.
4. Források biztosítása
  - A 4. Irányelv a könyvtárak személyi és anyagi helyzetével foglalkozik, a különböző finanszírozási lehetőségeket veszi számba, valamint azt, milyen kompetenciákra és készségekre van szüksége a könyvtárosoknak.
5. Értékelés
  - Az 5. Irányelv azokat a különböző módszereket ismerteti, amelyekkel a könyvtárak értékelik tanulást támogató szolgáltatásaikat, illetve mérik ezen szolgáltatások hatását, eredményét.
6. Tanulási környezet
  - A 6. Irányelv bemutatja mind a valós, mind a virtuális könyvtári környezetet a tanulással összefüggésben.

Az irányelvek szerkezetileg ugyanolyan módon épülnek fel, és az alábbi részeket tartalmazzák:

- Bevezetés "Helyzetértékelés" címmel.
  - Ez a rész leírja, hogy "miért foglalkozunk ezzel?", "miért fontos ez a téma?", és rámutat az adott téma legjelentősebb kérdéseire.
- Következtetések és ajánlások.
  - Az irányelvek következtetéseket, valamint azok figyelembevételével megfogalmazott ajánlásokat tartalmaznak, például könyvtárosok és döntéshozók számára.
- Jó gyakorlati megoldásokat ismertető rész.
  - Ez elsősorban a könyvtárosoknak szól; azoknak, akik a gyakorlatban alkalmazzák majd az irányelveket, és akik a felhozott egyedi példákból ötleteket meríthetnek.
- Referenciákat és linkeket tartalmazó rész, amelyben az irányelvekben felhasznált források, illetve további – a témához kapcsolódó – ajánlott irodalom található.

Entitle szöszedet

Digitális műveltség

A digitális műveltséghez hozzátartozik az Információs és Kommunikációs Technikák (IKT) magabiztos és kritikus használata a munkában, a szabadidőben és a kommunikációban. Alapvető IKT-s ismeretek tartoznak ide: számítógép használata az információ visszakeresésére, értékelésére, tárolására, létrehozására, bemutatására és cseréjére, valamint együttműködésen alapuló Internetes hálózatokban való részvétel, illetve az azon belüli kommunikáció. A digitális műveltségterület magába foglalja a számítógépes hardver, szoftver, Internet, mobil telefon, PDA és más digitális eszközök ismeretét. Az a személy, aki ezeket a készségeket használja a társadalmi érintkezés során, digitálisan művelt állampolgárnak nevezhető.

Társadalmi kirekesztettség

A társadalmi kirekesztettség kifejezés a társadalom életében való részvétel hiányára utal, és hangsúlyozza probléma többdimenziós, többretegű és dinamikus természetét. A fogalmat különböző ideológiai megközelítésekkel más-más módon határozzák meg, de a legtöbb meghatározás az alábbi vonásokban közös:

- (1) A részvétel hiánya. Különböznek a nézetek abban, hogy a társadalmi élet mely aspektusai fontosak, és kinek a felelőssége a részvétel hiánya. Legtöbben egyetértenek abban, hogy a kirekesztettség viszonylagos, mivel az egyén kisebb-nagyobb mértékben részt vehet a társadalom életében, és ez az adott társadalomtól függ.
- (2) Többdimenziós. A társadalmi kirekesztettség oka lehet a szegénység, de ide tartozik számos más hátrányos körülmény is, amelynek köze lehet az alacsony jövedelemhez, mint például a munkanélküliség, vagy az önbecsülés hiánya.
- (3) Dinamikus. A dinamikus analízis megjelenése, és a döntéshozók részéről felmerült azon igény, hogy az ok-okozati összefüggést vizsgálják, felkeltette az érdeklődést azok iránt a folyamatok irányt, amelyek a kirekesztettséghez vezetnek, és a társadalomban gyökereznek.
- (4) Többretegű. Bár az egyén szenved a kirekesztettségtől, az okok több szinten keresendők: az egyén, háztartás, közösség és intézmény szintjén.

Formális tanulás

Lásd: Oktatás

Nem formális tanulás

A tanulás egyik módja, a nem formális tanulás, a formális és informális tanulás között helyezkedik el. Formális tanulási környezetben megy végbe, de általában nem kíséri írásos elismerés (diploma vagy bizonyítvány). Ide tartoznak a workshopok, tanfolyamok, különböző érdeklődésű emberek számára szervezett kurzusok, intenzív tanfolyamok, vagy konferencia jellegű szemináriumok. A képzés az oktatási intézményekben folyó képzéshez hasonlóan szervezett keretek között megy végbe, de nem tantervi keretek között.

Informális tanulás

Az informális tanulásra az a jellemző, hogy csak részben strukturált, számos helyen sor kerülhet rá, otthon, a munkahelyen, a napi kapcsolatok, vagy a társadalmi érintkezés során. Sokak számára ide tartozik a nyelv, vagy a kulturális normák és viselkedési módok elsajátítása. A fiatalok esetében az informális tanulás állandóan jelen van, ugyancsak bárhol sor kerülhet rá: iskolán kívül, fiatalok számára szervezett programokon vagy közösségi központokban.

Oktatás/formális tanulás

Technikai értelemben az oktatás az a folyamat, amelynek során a társadalomban az egyik generáció tudatosan továbbadja a felhalmozott ismereteket, készségeket, és értékeket a következő generációnak. Az oktatási intézményekben tanárok irányítják a diákok tanulását, gyakran több tantárgyból is, ilyenek például az olvasás, írás, matematika, a reáltárgyak vagy a történelem. A felsőoktatásban a professzorok általában már csak egy tárgyat oktatnak.

Szakképzés

A szakképzés, szakoktatás Vocational Education and Training (VET), vagy más néven Career and Technical Education (CTE), olyan szakmákra készít fel, amelyek manuális vagy gyakorlati tevékenységre épülnek, általában nem ad felsőfokú végzettséget, és csak az adott szakmára, foglalkozásra vagy hivatásra készíti fel a tanulót. Időnként műszaki oktatásnak nevezik, mivel a tanuló egy bizonyos terület technikai, technológiai ismereteiben szerez jártasságot.

Web 2.0

A Web 2.0 kifejezés olyan internetes szolgáltatások gyűjtőneve, amelyek elősegítik az interaktív információ megosztást, a rendszerek közötti működést, a felhasználók együttműködését a világhálón, mindezt felhasználó-barát felületen. Ide tartoznak a web-alapú közösségek, szerverek, web-alkalmazások, közösségi hálózatok, videó megosztó oldalak, wiki rendszerek, blogok, mashup alkalmazások és a webes folksonomy. A Web 2.0-es oldalak lehetővé teszik a felhasználók számára, hogy egymás között webes tartalmakat osszanak meg, ellentétben a nem-interaktív weboldallal, ahol a tartalmat a szolgáltatást nyújtó fél biztosítja.

Library 2.0 (Könyvtár 2.0)

A Könyvtár 2.0 a XXI. század eleji könyvtári szolgáltatások lazán meghatározott modellje, amely tükrözi azokat a változásokat, amelyek ma a szolgáltatások nyújtásában megjelennek. Ennek lényege a felhasználó-központúság, ahol a felhasználó részt vesz a tartalmak, illetve a közösség létrehozásában. A Könyvtár 2.0 ugyanazokra az elvekre épül, amelyek a Business 2.0-re és a Web 2.0-re is jellemzőek. Olyan online szolgáltatások tartoznak ide, mint például az OPAC rendszerek használata, vagy a kétirányú információ-áramlás a felhasználó és a könyvtár között. A Könyvtár 2.0 használatával a szolgáltatások állandóan fejleszthetők, újra és újra értékelhetők azért, hogy a legjobban szolgálják a

könyvtárhasználókat. Az alkalmazás célja az is, hogy bátorítsa a felhasználók aktív részvételét a szolgáltatások tervezésében és alkalmazásában.

Balanced Scorecard

A Balanced Scorecard (kiegyensúlyozott mutatószám rendszer) olyan stratégiai teljesítményértékelő modell, amellyel mérhető, hogy az adott cégnél a teljesítményelemek összhangban vannak-e a cég hosszú távú elképzeléseivel és stratégiájával. A pénzügyi eredményeken kívül a működési, marketing és fejlesztési teljesítményt is méri, használatával átfogóbb kép alkotható a cég üzleti életéről, és segíti a hosszú távú célok elérését.

Chitalishte

A Chitalishte tipikus bolgár közintézmény és olyan épület, amely egyszerre több funkciónak is megfelel: közösségi központ, könyvtár és színház. Oktatási intézményként is használják, ahol különböző korú emberek iratkozhatnak be idegen nyelvi, tánc, zenei, vagy egyéb kurzusokra. Ez utóbbi funkciójában az észak-európai népfőiskolákhoz hasonlítható.

IKT (ICT)

Információs és kommunikációs technológiák

LLL

Életen át tartó tanulás

NGO

Civil szervezetek